

Posiedzenie Koła Matem.-fizycznego w Warszawie dn. 18 maja 1912 r.

Osób obecnych 21. Przewodniczy Prezes Koła.

Protokół z poprzedniego zebrania odczytano i przyjęto.

Na wniosek przewodniczącego, zebrani upoważnili Zarząd do złożenia hołdu Redakcji „Wszechświata“ z okazji 30-letniego jubileuszu.

Z kolei pp. Straszewicz i Werner wygłosili zbiorowy referat p. t. „O siłach bezwładności“.

P. Straszewicz, podawszy definicję siły bezwładności i zaznaczywszy bezowocność sporu o to, czy siły takie mają znaczenie realne czy nie, zauważył, że tłumaczenie zjawisk nie na pominięciu bezwładności nie traci. Na dowód szczegółowo rozważał przykład kuli, zawieszanej u sufitu górnym sznurkiem a ciągnięjonej na dół za pośrednictwem dolnego: stosownie do tego, czy ciągniemy powoli czy też szarpimy gwałtownie, następuje zerwanie, jak wskazuje doświadczenie, sznurka górnego lub dolnego. Wyprowadzone, bez żadnego uwzględnienia sił bezwładności, równania ruchu ciągnięjonej kuli, jako też wykresy krzywych wydłużeń obu sznurów wykazały zupełną zgodność teorii z praktyką. Referent wreszcie nadmienił, że siła bezwładności, nie odpowiadając ogólnej definicji sił w dynamice, utrudnia tylko uczniom przyswojenie zasad mechaniki, i stąd wprowadzanie jej do wykładu ze stanowiska dydaktycznego jest niepożądane.

W uzupełnieniu myśli swego przedmówcy, p. Werner rozważał siłę odśrodkową jako szczególny przykład siły bezwładności. Uważając ją za prosty odpowiednik siły dośrodkowej, wyjaśniał zjawiska spostrzegane przy dwóch połączonych kulkach na przecie wirującym, przy „regulatorze“, przy kuli na wirującej powierzchni stożkowej, przechodząc następnie do kształtu powierzchni cieczy w naczyniu wirującym, równowagi cieczy wirującej oraz mieszaniny dwóch cieczy o różnej gęstości, kończąc swój referat na ciśnieniu hydrostatycznym.

W powstałej na tle referatów dyskusji p.p. Kalinowski i Arlitewicz przyjęły stanowisko referentów, natomiast p. Smosarski gorąco bronił sił bezwładności, p. Fateron wreszcie zajął stanowisko pośrednie.

Po zakończeniu powyższej dyskusji, p. Kirst wygłosił odłożony z poprzedniego zebrania referat p. t. „O wyprowadzeniu dwumianu Newtona sposobem Eulera“. Sposób ten, jako zupełnie elementarny, zasługuje na uwzględnienie w wykładzie szkolnym, zwłaszcza, gdy krótkość czasu nie pozwala na gruntowne przedstawienie zasad kombinatoryki.